

მეფე მისი

1883-1889

«მეფე მისი» გამოდის თვეში ორჯერ, ყოველი თვის თხუთმეტს და ოც-და-ათ რიცხვებში.

გ ა ზ ე თ ი ს ფ ა ს ი :

«მეფე მისი»

«მეფე მისი» რუსული გამოცემით

12 თვეთი 5 მან.

12 თვეთი 6 მან.

6 — 3 —

6 — 4 —

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება ამ ადრესით: в Копулы, В котором редакція „Мѣсяца“ (Пастыр).

ყველა სტატიები და კორესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილი დასაბეჭდავად, უთუოდ გრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელმოწერილი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატიები შეიძლება ხან-დის-ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატია, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაებრუნოს. სტატიები მიიღებიან რუსულ ენაზე დაწერილი და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

შინაარსი: გურია-სამეგრელოს ეპარქიის სასულიერო მთავრობისაგან. — საქართველოს სამწყვდელ-მთავროს კავრების მირთმევა მისი მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესობის საქართველოს ექსარქოსის პალლადისადმი მათი მეუფების ანგელოზის დღეობის დღეს. — რა მდგომარეობაშია დღეს ჩვენში სწავლა-განათლების საქმე. — წმ. ანდრია პირველ-წოდებულის სახელობაზე დაარსებული კმობის წევრთა საზოგადოება ქ. თბილისში. — ახალი ამბები და შენიშვნები. — თედორე-ქრისტეანის და მისი მეგობარი აბრამა — ურია (ძველი ამბავი ნათარგმნი რუსულიდან). — წმიდა ნინო ქართველთ-განმანათლებელი. — საეკლეზიოების განმარტება. — განცხადებანი.

გურია-სამეგრელოს ეპარქიის სასულიერო მთავრობისაგან.

ოზურგეთის მაზრაში, მეწილანის წმიდა გიორგის ორ-შტატიან ეკლესიაზე არის თავისუფალი ადგილი პირველი მღვდლისა. ამ ეკლესიაზე შტატით ორი მღვდელი და ორი მედავითნე არის დანიშნული; სამრევლოში 192 კომლია. პირველ მღვდელს საეკლესიო ხაზინიდან წელიწადში ეძლევა 80 მანეთი, დრამის ფულს გარდა. ეკლესიის კრებულისათვის საეკლესიო სახლი არ არის.

ამ ადგილზე ეპარქიალური მთავრობა იწვევს სემინარიაში კურს შესრულებულ პირს.

მდივის თანამდებობის აღმასრულებელი ე. ტეტლაძე.

საქართველოს სამეფოსისაგან სამოღვდელ მთავროს კავრების მირთმევა მისი მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესობის საქართველოს ექსარქოსის პალლადისადმი მათი მეუფების ანგელოზის დღეობის დღეს.

28 იანვარს, მისი მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესობის საქართველოს ექსარქოსის, მთავარ-ეპისკოპოსის პალლადის ანგელოზის დღეს, ივერიის სამწყვდელ მათ მეუფებას მიართვა სამღვდელო-მთავროს ძვირფასი კვერთხი; კვერთხის მირთმევაზე წაკითხულ იქმნა გრძნობით საესე ადრესი, რომელშიც გამოთქმული იყო მთელი საექსარქოსოსის მცვიდრთა გულწრფელი ერთგულება და სიყვარული საეკლესიო მწყემსთ-მთავრისადმი.

27 იანვარს თბილისის ყველა მართლ-მადიდებელ ეკლესიაში შესრულებულ იქმნა ღამის-თვეთი

ლოცვა მისი მეუფების ექსარხოსის კეთილდღეობისა და სიმართლისათვის. თვით მისმა მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობამ თავის კარის ეკლესიაში შეასრულა ღამის-თვეით ლოცვა სინოდალნი კანტორის წევრთა არქიმანდრიტთა მაკარის, ნიკოლოზის და სხვა სამღვდელოებითურთ. თუმცა საქმი-დღე იყო და მასთან წვიმიანი ტაროსი, მაგრამ ექსარხოსის ეკლესიაში მოვიდნენ ზოგიერთი დეპუტატები იმერეთიდან, ბურილიდან და სამეგრელოდან, რომელნიც ჩამოვიდნენ თბილისში ამ დღეობაზე დასასწრებლად.

მალაქს ემჩნეოდა განსაკუთრებითი მოძრაობა: სამღვდელოებს და საერო დეპუტატებს, რომელნიც შეიკრიბნენ თბილისში ექსარხოსის მისალოცავად, რჩევა ჰქონდათ, თუ როგორ და რა წესით მიერთმიათ მათი მეუფებისათვის სამღვდელ-მთავრო კვერთხი.

28 იანვარს თბილისის ყველა ეკლესიაში აღრიხანად შესრულებულ იქნა წირვა და პარაკლისი. ხოლო სასახლის ეკლესიაში სამღვდლო ლიტურგია დაიწყო დილის 10 საათზე. მწირველი ბრძანდებოდა თვითონ მისი მალალ-ყოვლად უსამღვდელოესობა და მასთან ერთად ყოვლად სამღვდელო ბურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი ბრიგორი და სხვა მაღალი სამღვდელოება. ტაძარი მთლად საესე იყო მლოცვე-ლებით, რომელთა შორის შენიშნადით სოფლებიდან ჩამოსულ დეპუტატებსაც. წირვის გათავების შემდეგ გადახდილ იქნა პარაკლისი, რომლის დაწყებამდე ეკლესიაში მოვიდნენ ადგილობრივი და მთელი მხარის მთავრობის წარმომადგენელნი. პარაკლისის გათავების შემდეგ წარმოითქვა «მრავალ-ჟამიერ» ხელმწიფე იმპერატორისა, ხელმწიფე იმპერატრიცისა, მემკვიდრე ცესარევიჩისა, სამეფო სახლისა, უწმიდესი სინოდისა და მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობის, საქართველოს ექსარხოსის პალლადისა და მთელი ივერიის სამწყსოსა. პარაკლისის გათავების შემდეგ მათი მეუფება გამობრძანდა ეკლესიიდან თავის ზალაში, სადაც მწყემსთ-მთავარს ელოდებოდნენ მთელი საქართველოს წარჩინებულნი პირნი: წარმომადგენელნი თავად-აზნაურობისა, მთავრობისა, სამღვდელოებისა, სასულიერო სასწავლებლებისა და ადგილობრივი გამნაზიებისა და საერო სკოლების დირექტორები ძავეასიის სამოსწავლებლო ოლქის მზრუნველის ბ. პ. ინარესკითურთ. მთელი ეს კრება მოელოდა მათი მალალ ყოვლად უსამღვდე-

ლოესობის ზალაში შემობრძანებას, რათა აქ სულით და გულით მისაღმებოდა იგი თავის ძვირფას მწყემსთ-მთავარს... შემდეგ ეცტნისა, რომელიც ხმა მალა წარმოთქვა მ. პროტო-დიაკონმა, თბილისის მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლმა, მათი იმპერატორებთა სასახლის კამერგერმა ბ. მალალოვმა *) მათ მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობას წაუკითხა შემდეგი შინაარსის ადრესი საქსარხოსოს ყველა წოდებათა სახელით:

**თქვენო მაღალ ყოვლად უსაბღვდლოესობავ,
ყოვლად მოწყალე მო მწყემსო-
მთავარო და მამაო!**

თქვენმა, თუმცაღა არა ხანგრძლივმა, მაგრამ ფრიად ნაყოფიერმა მსახურებამ ღვთისაგან თქვენდამი მონიჭებულ საქართველოს სამწყსოში უკვე აღბეჭდა ისეთი ღრმა კვალი გულთა შინა გულ-წრფელად პატივ-მცემელთა თქვენთა სამწყსოთა, რომ ეს კვალი მარადის დარჩება და არ წარიხოცება სანამ ცოცხალია მართველი ერი. სახელი თქვენი მართველს ერში დარჩება ისე უკვდავად, როგორც უკვდავია თვით იგი სიყვარული, რომლითაც თქვენ დაიწყეთ თქვენი მწყემსთ-მთავრული სამსახური, რომელსაც ასრულებთ დღეს და, ვიმედოვნებთ, შემდეგშიაც განაგრძობთ მას საკეთილოდ, სულის საცხოვრებლად და საკეთილ-დღეოდ თქვენ სამწყსოთათვის. სიყვარულით, მშვიდობით და ლოცვა-კურთხევით შემოსდგით ფეხი, ვითარცა ჭეშმარიტმა მწყემსმა თქვენს, სამწყსოში — და იგივე სიყვარულით, იგივე მშვიდობით და ლოცვა-კურთხევით შემოეგებენ თქვენს უღრმესად გულწრფელ გრძნობათა მადლობით აღვსილი მართველთა გულნი. გრძნობას გამოიწვევს მხოლოდ გრძნობა და თქვენც საქმით დაამტკიცეთ ამ ჭეშმარიტების სრული შეგნება, თქვენ შეიყვარეთ ერი და მანაც, თქვენ მიერ კურთხეულმა, შეგიყვარათ თქვენ. თქვენ დაუღალავად ზრუნავთ მის რელიგიურ და ზნეობრივ წარმატებისათვის და ისიც მუდამ აღავლენს უზენაესი-საღამი მხურვალე ლოცვას, რათა ბედნიერ და მრავალ-ჟამიერ იყოს სიცოცხლე თქვენი საკეთილოდ

*) თბილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი გენერალ-ლეიტენანტი თავადი ი. კ. ბაგრატიონ-მესხინსკი ავად-მყოფობისა გამო ვერ დაესწრო ამ დღეობაზე, ხოლო წერილი მიართვა მის მეუფებას.

ეკლესიისა და მამულისა. მრი ყოველთვის იყვარებს შემყვარებელსა ხისსა. სიყვარულობით აღესილი გული თქვენი გასწავლებთ თქვენ ჭეშმარიტ საქიროებათა და ნამდვილ ნაკლთა სულთერად ხელ-მძღვანელ თქვენ ზიერ ერისას, ხოლო გამოცდილი, გამჭირიანი გონება თქვენი გრძნებებს თქვენ ნამდვილ სახართა დასაკმაყოფილებლად პირველთა და განსაკუთრებლად უკანასკნელთა.

«რათა დაუსრულებელი დაასრულო და ნაკლებული გაასწორო». ეს მოციქულის სიტყვები თქვენ დაიდევით უმთავრეს კანონად თქვენი მწყემსთ-მთავრული სამსახურისა პირველი დღიდანვე ჩვენს ივერიაში მომზადებისა და ჭეშმარიტად მტკიცედ და შეუცვლელად ადგინებთ ამა მოციქულის საღმრთო სიტყვებს და ამა ნაკლთი თქვენი ბრძნულის მწყემსთ-მთავრული მსახურებისა უკვე თვალ-საჩინოდ სჩანან თქვენი გრძნული და მრავალ-თემიანი სამწყსოის სარწმუნოებრივ ცხოვრების ყოველს ნაწილში.

ბანახლება ძველ შესანიშნავ ტაძართა, შემოკლება ახალთა, მუდმივი მზრუნველობა ეკლესიური სამსახურის კეთილ-წესიერებისათვის და გამშვენებისათვის, მოწვევა მთელი საექსარხოზოის ზამღველოებისა ერთგულობით და ერთ-სულობით საბრძოლველად ხალხის ცრუ-მორწმუნებასთან, დასარიგებლად სამწყსოთა, განსამტკიცებლად და განაცხოველებლად მათში ჭეშმარიტი სარწმუნოებისა, ვინაიდან ზოგან სამწყსოთა შინა იმჩინების სარწმუნოებრივი გულ-გრილობა, აღსამალვად ქრისტიანული ზნეობისა ხალხში, დაუღალავი მზრუნველობა ეკლესიის მოსამსახურეთა ნივთიერი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, ბეჯითი თვალ-ყურის დევნა სწავლა-განათლების საქმისა, სასულერო სასწავლებლებში, მუყიათი მეცადინეობა საექსარხოზოში სამრევლო სკოლებისა და სამზრუნველობა გაგრძელებისათვის — ყოველივე ესე მხოლოდ მტკიცედნი ნაწილია თქვენის რთულის და მრავალგვარის მოღვაწეობისა, რომელიც საესება მრავალი სხვადასხვა კეთილი განზრახვებითა და სურვილებითა განსაუმჯობესებლად და განსავეითარებლად თქვენი სამწყსოის მდგომარეობისა და შეძლებისა და სრულიად მისაღწევად თქვენ მიერ აღნიშნულის მიზნისა — რათა დაუსრულებელი დაასრულოთ და ნაკლებული გაასწოროთ.

თქვენი მაღალ-ზნეობრივი ცხოვრება თქვენს მაღალ-მორწმუნე გულთან და მაღალ განათლებულ

გონებასთან, თქვენი საპატო კათედრიდამ ანათებს როგორც ანთებული ლამპარი, სიტყვისაებრ საღმრთო წერილისა, დადგმული მაღალ სასანთლესაზედა, მთელს საექსარხოზოში და ცხოველის მაგალითით განამტკიცებს მორწმუნეთა სარწმუნოებასა შინა და ამყარებს ურწმუნოთა და ცდომილთა ჭეშმარიტსა გზასა ზედა. ხოლო მოქმედება თქვენის გრძნობით საესე სიტყვათა და მოძღვრებათა, რომელიც აღბეჭდილი არიან მხურვალე სიყვარულითა, წრფელის სარწმუნოებით და სასოებით, ჭეშმარიტად განუზღვრელი არის თავისი შინაგანი ძალით. ბანაგრძელებთ რა ყოველგან თავის გარეშე მომვიდობას, სიყვარულს და ღოცვა-კურთხევას, — თქვენ ერთნაირად მიიზიდეთ საქართველოს ერის ყველა წოდების პირნი, უმაღლეს წოდებიდან მოყოლებული დაბალ-წოდების პირთამდე, და რაღა თქმა უნდა, მთელი სამღვდლოებაც, რომლის ერთგულებას და სიყვარულს თქვენდამი არა აქვს საზღვარი.

მსრეთი ერთობრივი ღრმა პატივისცემა, ნდობა და სიყვარული თქვენდამი მთელი საექსარხოზოის მცხოვრებთა თან-და-თან იზრდება და ძლიერდება და მით ამტკიცებს თქვენსა და მათ შორის შეურყვევლს და გულწრფელ კავშირსა.

მსრეთმა წარჩინებულმა და ღირსეულმა სამსახურმა თქვენმა ძველიდანვე მართლ-მადიდებელ საქართველოში მიიქცია ყოველად უმოწყალები ყურადღება უკეთილმსახურების ჩვენის ხელმწიფისა და რუსეთის თვით-მპყრობელისა, რომლის გული ხელთა შინა ღვთისათა არს და იგი აღიარებულ იქმნა მის მიერ უმაღლესად ბოძებით თქვენი ყოველად უსამღვდელოესობისადმი ბრილიანტის ჯვრის ბარტყულაზედ სატარებლად ფრიად კეთილ-მნებელობით თქვენთვისა და ყველა თქვენი სამწყსოთათვის რესკრიპტიურთ.

ყოველად მოწყალეო მღვდელ-მთავარო! საქართველოს ერი ძველ დროში მაშინდელი ჩვეულებებისაებრ თავის უსაყვარლეს და უპატივცემულეს მწყემსთ-მთავართა მიართმევდა სამღვდელ-მთავრო კვერთხსა, როგორც ნივთიერს ნიშანს თავის ღრმად პატივისცემისა და ერთგულებისა მათდამი.

ჩვენ კეთილ მსახურთა წინაპართა მაგალითისაებრ, ყოველად უმოწყალებსო მამაო, ნება გვიბოძეთ ჩვენც, საექსარხოზოის მწყემსთა და სამწყსოთა სახელით მოგართვათ თქვენც სამღვდელ-მთავრო კვერთხი.

მიიღე, მეუფეო წმიდაო, ესე ნივთიერი კვერთხი, ვითარცა სიმბოლო სულიერი კვერთხისა,

ვითარცა წინდი მარად შეტყეველის კავშირისა თქვენსა და თქვენს სამწყსოთა შორის და ნიშნად ღრმადა გულ-წრფელი პატივისცემისა.

ყოველად წმიდა ლეთის-მშობელი, რომლის წილ-ხდომილია საქართველო, იყოს თქვენდა, — ვევედრებით მას ერთგულად, — მეოხად, შემწედ და მფარველად თქვენს მწყემსთ-მთავრულ მოღვაწეობაში და შრომაში ყოველთა დღეთა ცხოვრებისა თქვენი-სათა საკეთილ-ღ-ვოდ და წარსამატებლად ჩვენის ქვეყნისა!»

ამ აღრესზე ხელი უწერიათ იმიერ და ამიერ კავკასიის სამოქალაქო და სამხედრო უწყებათა ყველა უმაღლესს წარმომადგენელთ, და გარდა ამისა იგი დამოწმებულია 2000 ხელ მოწერილობით თავადთა, აზნაურთა, სამღვდელოთა, სამოსწავლეობლო და სხვა წოდების პირთა.

აღრესის პირველ ფურცელზე ხელი უწერიათ სამსახურითა და გვარეულობით უწარჩინებულესთა პირთა, სახელდობ: სახელმწიფო რჩევის წევრს, გენ. ადიუტ. ლ. ი. მელიქოვს, უგანათლებულეს თავადს გენ. ადიუტ. დადიანს, კორპუსის კომანდარს თ. ზ. ზ. ჭავჭავაძეს, მბილისის სამსაჯულო პალატის უფროს თავს-მჯდომარეს მისი უდიდებულესობის სასახლის კამერგერს ს. ბონჩაროვს, მბილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს გენ. ლეიტ. ი. ა. ბაგრატიონ-მუხრანსკის, მბილისის გუბერნატორს მისი უდიდებულესობის სასახლის კამერგერს თავადს შერვაშიძეს, ვიცე გუბერნატორს ჩაიკოვსკის, მთაიისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს თავად პონ. წულუკიძეს, მაზრების თავად-აზნაურთა წინამძღვრებს: მბილისისას, სიღნაღისას, მთაიისისას, მზურგეთისას, მელაღისას, გენერალ მაიორთა: თავად ლ. ზუმბათოვს, კოხნაოვს, მაჭავარიანს და სხვათა მრავალთა.

აღრესის კითხვა რომ გათავდა მ. დეკანოზმა ღვით ლამაზიძემ, რომლის გარეშემო იდგნენ სხვადა-სხვა დებუტატები სამი ეპისკოპოსებითურთ მართლ-ვა მათ მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობას ექსარხოს კვერთხი. მათმა მეუფებამ, მიიღო რა კვერთხი, წარმოთქვა სიტყვა, რომელიც აქვე მოგვყავს შეუცვლელად:

«ჯერ კიდევ დიდი ხანი არ გასულა, რაც მე მწყემსთაგორბ ღვთის მიერ ჩემდამო რწმუნებულ ძველსა და დიდებულს საქართველოს სამწყსოში. ჯერ კიდევ ბევრი რამ კეთილი და სასარგებლო ვერ მო-

ვასწარი და ასეთ მოკლე ხანში, რასაკვირველია, არც შეიძლებოდა რაიმე დიდისა და შესანიშნავის შესრულება... მაგრამ ამა სამწყსოს სიყვარული წინ-და-წინვე მიჩვენებს მე ჩემს მწყემსთ-მთავრულ მოქმედებაზე, წინათვე მიითმებს ჩემს კეთილ-განზრახვებზე. მსამღვდელო-მთავრული კვერთხი — საღმრთო ძღვენი, სამწყსოსაგან მორთმეული და ეხლა წაკითხული აღრესი, საესე მხურვალე გრძნობითა და ღრმა სიყვარულითა ცხადად და თვალ-საჩინოდ მაწმობენ სამწყსოს კეთილ-განწყობილებას მის მწყემსთ-მთავართან. და ჩემი ვალაია ჩემი მომავალი მწყემსთ-მთავრული მოღვაწეობით გავამართლო და განვახარციელო სამწყსოს მოლოდინი და იმედი, — კეთილად და ჯეროვანად დავადგინო თავი თვისი ღვთისა და სამწყსოს წინაშე და სიმატლით უქლადე სიტყვასა ჭეშმარიტებისასა, რათა მწყემსებრაიე ჩემსამსახური ჭეშმარიტად კეთილი და სასარგებლო იყოს სამწყსოსათვის. «რამეთუ მოწამე ჩემდა არს ღმერთი, ვიტყუ საღმრთო წერილის სიტყვებითა, ვითარ მიყვარხართ მე თქვენ მაწყალებითა ძრისტე იესოსითა და ამას ეილოცავ, რათა სიყვარული ეგე თქვენი უფროს და უმეტეს გაძლიერდეს და თქვენ აღესოთ კეთილი ნაყოფითა სარწმუნოებისა და სიყვარულისა, სიმატლისა და ჭეშმარიტებისა». (შალ. 1, 8—11). მწყემსისათვის უდიდესი სასოება და სიხარული, პატივი და სიქადული განა მოიპოვება სხვა რამეში, თუ არ მორწმუნე სამწყსოში, რომელიც თავის მწყემსთაგარს ჭეშმარიტი სიყვარულით და ერთგულებით უმტკიცებს თავის მამაშვილურ გრძნობათა? მხურვალედ ვევედრები ზეციურ მწყემსთ-მთავარს უფალსა ჩვენსა იესო ძრისტეს, რათა ესე ცხოველი სული მშვიდობისა, სიყვარულისა და ერთგულების კავშირისა (1 კორ. 13, 8), რომლითაც აღურთოვანებულმა, — ნებისაებრ უკეთილმსახურებისა და ყოველად უმოწყალებისა ხელმწიფე იმპერატორისა ჩაენისა და უწმიდესი სინოდის ლოცვა-კურთხევითა, ვიწყე ღვთისმიერ ჩემდამო მონიჭებული სამწყსოს მართვა, არ დაშრტეს კვლავაც სამწყსოთა და მწყემსთ-მთავრის შორის, არამედ უმეტესად გაძლიერდეს და აღორძინდეს. მს სულიერი კავშირი — დიდი და ძლიერი ზნეობრივი ძალაა: იმას მრავალი სიკეთე შეუძლია ჰქმნას როგორც სარწმუნოებას, ისე სამოქალაქო საქმეებში; ამავე კავშირს შეუძლია შეგვიმსუბუქოს და გავვიადვილოს ჩვენ აღსრულება ჩვენთა ურთიერთ-შორის მოვალეობათა.

სულით და გულით ვესტრეებ, რომ ამ აწინდელა დღესასწაულებრივ წამს მიღებული კვერთხი ესე, რომელიც ჩემს მწყემს-მთავრობას მიუძღვნა ჩემის სამწყსოის იმავე სიყვარულმა მისი ღირსეული და საპატრო წარმომადგენელთა ხელით, შეიქმნას სამარადისო ნიშნად და სიმოლოდ ჩვენის სულიერის უწრფელეისის დამოკიდებულებისა, მშვიდობისა და სიყვარულისა, რომელიც უკვდავად უნდა დარჩეს... ამ წმიდა და შესანიშნავ ნიშანს სამწყსოის ყურადღებისა და პატივისცემისას თავის მწყემსთ-მთავრისადმი—ამ კვერთხს სიყვარულით ეიხმარ მე საღმრთო მსახურების დროს და უსისხლო მსხვერპლის შეწირვის ჟამს ვილოცავ ჩემის სამწყსოის კეთილდღეობისა და ცხოვნებისათვის.

მჯულით და სულით ვმადლობ ყველა იმ პირთა, რომელთაც მიძღვნეს ესე ძვირფასი და სასიამოვნო საბოძარი. მოვალედ ვრაც ჩემს თავს განსაკუთრებითი გულწრფელი მადლობა გამოუცხადო საქართველოს ღიდებულ თავად-აზნაურობას მათი უმაღლესად პატივცემულ წარმომადგენელთა პირით, რომელნიც ასეთ კეთილ-განწყობილებას იჩინეს ჩემდამო დღიდგან ჩემი ამ მხარეში პირველად ფეხის შემოდგომისა. აგრეთვე ჩემს გულითაღს მადლობას უძღენი ყოვლად სამღვდელთა—თანამწყემსთა, უმახლო-ბელეს ჩემ თანამშრომელთა და ყველა სამღვდელთა კრებულთა, საეკსარხოსოის სამღვდელოების ღირსეულ წარმომადგენელთა, აგრეთვე ჩემდამო რწმუნებული სასულიერო სასწავლებლების მასწავლებელთა და მართველთა და ყველა დაწესებულებათა და სხვა წოდების პირთა, რომელთაც მიიღეს მონაწილეობა ამა კვერთხის ძღენაში.

ღმერთმა მომცეს ძალა, რათა ამა მღვდელ-მთავრული კვერთხით კეთილად ვმწყსიდე ღვთის მიერ მონიჭებულ ჩემდამო საქართველოს სამწყსოს. ძურთხელ იყოს იგი მარადის და დაცულ და დაფარულ ღვთისაგან. მარჯვენაზე უზენაესისამ დაიფაროს იგი ყოველი მუთხარებისა და უბედურობისაგან, ყოველი ბოროტი განსაცდელისაგან, შუამდგომლობითა და მეოხებითა ყოვლად ძლიერი ზეციური შუამდგომელისა ქალწულისა მარიამისა, რომელმაც მიიღო წილად თვისად კურთხეული საქართველო!»

მათი მეუფების სიტყვამ კაი შთაბეჭდილება მოახდინა მსმენელებზე; მაღალ ყოვლად სამღვდელთა თავის სიტყვაში გულითადი მადლობა გამოუცხადა საზოგადოებას და ამა მადლობის ნიშნად რამდენიმე გზის დაუკრა მას თავი. სატყეის გათავების შემდეგ

წარმოითქვა ჩვეულებრივი «მრავალ-ჟამიერ» და მათმა მეუფებამ ლოცვა-კურთხევა გადასცა ხალხს.

თბილისის სასულიერო სასწავლებლის მოწაფეებმა მათ მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობას მიაართვეს თავის ხელით გაკეთებული ალბომი და წერილების შესანახადი პაპა, ანანურის ძველი ტაძრის, მთაწმიდის მთის და მასზე აღშენებული ღვთა-მარჯვლის ეკლესიის სურათებითურთ. საქალგობ ეპარქიალური სასწავლებლის მოსწავლე ქალებმა—მშვენიერი ნაქარგი სუფრა, მთაწმიდის ეკლესიის მნათე ნოგოვენკომ მიაართვა მათ მეუფებას ძვირფასად მართული ხატი ღირსი პალოადისა, რომელიც მათმა მეუფებამ გადასცა თავის კარის ეკლესიაში დასასვენებლად. ამ დღესასწაულზედ დაესწრნ აგრეთვე მაღალი წრის მანდილოსნებიც: პნენა მელიქოვისა, თუმანოვისა, ბონჩაროვისა, ორბელიანისა და სხვთა. ნაშუადღევს ოთხ-საათამდის მისი მეუფების ზალა საესე იყო სამოქალაქო და სასწავლო უწყებათა მრავალი პირებით. სადილზე, რომელიც მისმა მეუფებამ ექსარხოში გაუმართა მოსულ დეპუტაციებს, ყოვლად სამღვდელთა ბრიგადომ, ბურია-სამეგრელოის ეპისკოპოსმა მოახსენა მის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობას ექსარხოსს შემდეგი გრძნობით საესე სიტყვა:

მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესო მეუფეო!

მკაცრთა წელთა შიძის, რომელნიც აღბეჭდილ არიან თქვენი ერთგულის სამსახურით მართლ-მადიდებელი ეკლესიისადმი, დღეს შესრულებული წელი უნდა ჩათვალოს შესანიშნავ წელად. ამ წელში თქვენი სამსახური ჟეროვანად დაჯილდოვდა: მაღლიდამ—დადის ჩვენის სელმწიფე იმპერატორისაგან, რომელმაც გაგაბედნიერა და ნუგეშ გვცა ჩვენ ჩვენში მობრძანებით, დაბლიდგან—შვილთაგან მართლ-მადიდებელი ივერიის ეკლესიისა—სამღვდელოებისა და ერისაგან. გავასიაში თქვენი ერთი წლის სამსახურის განმავლობაში, სამსახურისა, რომელიც გამსჭვალული და აღფრთოვანებულია მშვიდობისა და სიყვარულის სულით, თქვენ დაიმსახურეთ: სელმწიფისაგან ბრძლიანტის ჯვარი, დამამშვენებელი თქვენის ბარტულისა, სამღვდელოებისა და ერისაგან სამღვდელ-მთავრო კვერთხი, რომელიც მოგვრთვით თქვენ დღეს თქვენი ანგელოზის დღეობაზედ...

იხარებდეს გული თქვენი, მეუფეო! იშეათი მგა-
ლითა, რომ ამ წუთის სოფლის მომაკვდავნი ღირსი
გამსდარიყვნენ ერთსა და იმავე ღრას ესრეთის
მალაღის პატოვისა — სელმწიფის წყალობისა და
ერის სიყვარულისა. ხოლო თქვენ დაიმსახურეთ
ერთი და მეორე სწავლა. დღიდან თქვენის შე-
მოზრძანებისა საქართველოში დღეიდანდამდე, თქვენ დაუ-
ძინებელ მზრუნველობასთან ერთად იუკრიის ეკლესიის
კეთილ-დღეობისა და დიდებისთვის, სიტყვანი გუთხე-
ვისა და სიყვარულისა თქვენი სამწყსოისადმი ატგაშორ-
ების ბავთა თქვენთაგან.

და ამა სამწყსოისაგან დღეს თქვენდამი მომთქული
კვერთხი ნივთიერი პასუხია თქვენის მისდამი სიყვარუ-
ლისა. ამ კვერთხთან ერთად სამწყსო გიმდგნის თქვენ
თავის მსურველ სიყვარულს და ღრმა პატოვისცემას.
ღმერთმა ინებოს, რომ ეს კვერთხი გამსდარიყოს. პა-
ლისა და მსხეობის ყავრჯნად თქვენის სამსახურისა გავ-
კასიის ეკლესიისადმი, გავკასიისა, რომელიც, როგორც
თქვენ ბრძანეთ, «ძვირფასი მარგალიტა მეფის გვირ-
გვინისა». ღმერთმა ინებოს, რომ კვერთხი თქვენი
მმართველობისა მარადის იქმნეს კვერთხად სიმატლისა,
რათა ახარებდეთ თქვენ გულთა ჩვენთა თქვენის მღვდელ-
მთავრული მსახურებით მართლ-მადიდებელი იუკრიის
ეკლესიისადმი.

რა მდგომარეობაშია ღმრთი ჩვენს მხარეში სწავლა- განათლების საქმე?

შველა დამაბრკოლებელი მიზეზნი სწავლა-გა-
ნათლებისა ჩვენს მხარეში, რომელნიც ჩვენ წინა
სტატიაში აღვნიშნეთ, ეკუთვნის ისეთ დაბრკოლე-
ბათა, რომელთა თავიდან აცილება ადვილად შეიძ-
ლება, მაგრამ კიდევ არის ერთი ჩვენი სწავლა-განათ-
ლების შემაფერხებელი საგანი, რომელთანაც არა-
ერთაბიერე ცდაა შრომა არ გადის. ეს იმიტომ, რომ
ეს საგანი გარედგან მოგედგომია კარზე და ჩვენგან
დამოუკიდებელიც არის. ჩვენ მოგახსენებთ რუსულს
ენაზე. ეს დაბრკოლება უმთავრესად მდგომარეობს
იმაში, რომ ამ საგნის შესწავლა ძლიერ აფერხებს
ჩვენი მოზარდი ყმაწვილების ჯგუფ-გონების წრთენას.
ზანგმარტოთ ეს აზრი.

სკოლის უმთავრესი მიზანი არის გაუხსნას და
განუვითაროს მოზარდ ყმაწვილს ყველა ის ნიჭი,
რომელნიც მისთვის ღმერთის მიუნიჭებია, შეათვისოს
ყმაწვილს ჯეშმარიტი იდეალი ადამიანის მალაღს
ღანიწუნულებზე და ამასთანავე გაუღვიძოს მას წყურ-

ვილი და მისწრაფება ამა იდეალის განხორციელები-
სათვის, რომელსაც უნდა მოახპაროს მან მთელი
თავისი ჯგუფისა და მკლავის ღონე. მაგრამ კაცის სუ-
ლის ზრდა და განვითარება ექვემდებარება მტკიცე
კანონს, რომელიც ითხოვს თავისუფლებასთან ერთად
მჭიდროდ და სწორე ნაბიჯით წინ სვლას; აქ ნახ-
ტომები შეუძლებელია, თუ გვინდა, რომ საქმე წესიერ-
ად წავიყვანოთ და თავიდან ავიცილოთ რისხვა ბუ-
ნებისა. მართალია, ჩვენ შეგვიძლია წინააღმდეგეთ
ბუნებას და დავარღვიოთ მისი კანონები, მაგრამ უნ-
და გვახსოვდეს, რომ იგი ამ გვარ კანდიერებას არა-
ოდეს არ მოგვიტოვებს და აღრე თუ გვიან ჩვენვე
დაგვატყნს თავზე ჩვენი შეცდომის მწარე შედეგებს.
ასეთი აზრი გვებადება თავში, როცა წარმოვიდგენთ
ჩვენი ყმაწვილების მდგომარეობას რუსული ენის
შესწავლის საქმეში.

ნურავინ ნუ იფიქრებს, რომ ვითომც ჩვენ წი-
ნაღმდეგი ვიყოთ რუსული ენის საჭიროებისა ჩვენი
ხალხისათვის; პირიქით არა ერთხელ გამოგვიტყვამს
ჩვენს გაზეთში და ცხლაც ვიმეორებთ, რომ რუსული
ენის შესწავლა, როგორც სახელმწიფო ენისა, სა-
ვალდებულოა მართველთათვის და მართველებიც
არასდროს არა ზოგენ ამ ენის შესწავლისათვის. სა-
ჭიროდ ერაჯთ ამას კიდევ დავსძინოთ ისიც, რომ
რუსული ენის შესწავლას უდიდესი განმანათლებე-
ლი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი მოზარდი თაობის
აღზრდის საქმეში, საკმაო აღვნიშნოთ, რომ უცხო
ენის შესწავლა საზოგადოდ ხსნის მესხიერებას, შე-
დარებითი შესწავლა მისი გრამატიკული ფორმებისა
დღე-ენასთან ერთად ავარჯიშებს და ამახვილებს გო-
ნებას და მსჯელობას. ხოლო შეთვისება სხვა-და-სხვა
გვარის უმშვენიერეს ფორმათა ფერად ღერად აზრთა
და გრძნობათა გამოსახატავად ბადავს მოსწავლეში
ესტეტიურ გემოვნებას სულის სხვა-და-სხვა მდგომა-
რეობათა გამოხატვის საქმეში, — საკმაოა ყველა ეს
გავიხსენოთ, რომ დავრწმუნდეთ უცხო ენის შესწავ-
ლის დიდ სარგებლობაში საზოგადოდ და უმეტესად
რუსული ენისაში კერძოდ. დასასრულ მთელი გონებ-
რივი განძი და სიმდიდრე სხვა-და-სხვა ერთა შეგვიძ-
ლია შევითვისოთ მხოლოდ ამ ერთა ენების შესწავ-
ლით. მაშასადამე ჩვენ თვით რუსული ენის წინააღ-
მდეგ არა გვაქვს რა, მხოლოდ ვსწუხვართ, რომ ამ
ენის შესწავლის საქმე ჩვენში ჯერ სანატრელ გზაზე
არ არის დაყენებული.

მინ არ იცის, რომ საქართველოში ხალხი უმეტე-

სად ლაპარაკობს თავის სამშობლო ენაზე. მაღალ-
წოდებაში ზოგან თუ იცის რუსული ენა ერთმა და
ორმა, ისიც, თუ ძალა არ დაადგათ, ძლიერ იშვიათად
ლაპარაკობენ ამ ენაზე. ამ ნაირად ჩვენი ბავშვები
თავიანთი მშობლების სახლებში განსაკუთრებით სოფ-
ლებში ერთ სიტყვასაც ვერ გაიგონებენ რუსულს
ენაზე. მხოლოდ მაშინ, როცა მოახლოვდება ყმაწ-
ვილის სკოლაში მიბარების დრო, მშობლები ეძებენ
თავიანთ შეილებსათვის რუსული ენის მასწავლებელს.
აქედამ ცხადია, რომ ჩვენი ბავშვები ამ ენას სწავ-
ლობენ არა ცოცხალი საუბრის საშუალებით, არაედ
წიგნებში და სიტყვა-ფრაზების გახეობებით. ეს ხომ
სულ სხვა-და-სხვა გზაა ენის შესწავლისა: ცოცხალის
საუბრის საშუალებით ენის შესწავლა ბავშვს სრულია-
დაც არ ეძნელება, განსაკუთრებით იმ ძლიერ და
ცოცხალ მეხსიერების მფლობელით, რომელიც ბავშვის
წლოვანებას ჩვევია; ბავშვი ითვისებს უცნობს ენას
უმარბელოდ, თავის-თავად თითქმის ისე, როგორც
ის სწავლობს დედა ენას დედის ტკბილ ალერსში და
ფერებაში. აქ ბავშვი იღვამს ენას უცხო ენაზე თა-
ვის უფლად. მხოლოდ წიგნით ენის შესწავლა და
მისი სიტყვების და წინადადებათა ზეპირობა ძლიერ
მწარე და უსიამოვნო შრომაა ბავშვისათვის; ბავშვი
საშინლად სწუხს ამ ტვირთით დამძიმებული და ძლი-
ერაც ეზარება მას მის უნებურად აკიდებული ბარ-
გის ტარება. ცხადია, რომ პირველ შემთხვევაში, ე.
ი. როცა ბავშვი სწავლობს უცხო ენას ცოცხალის
საუბრის საშუალებით, მისი ჭკუა-გონება თავისუფ-
ლად იხსნება და ვითარდება, იგი ფრთა გაშლილი
მადის წინ სრულის სიხალისით და სითამამით, ხო-
ლო მეორე შემთხვევაში, როცა წიგნს აჩრიან ბავშვს
ხელში და ჩაიჩიჩინებენ: აი ეს სიტყვები და ფრაზები
დაიზეპირო— იგი უნებურად ღონდება, ხალისს კარ-
გავს, გონება უფროსხის მას და მთელი მისი სულის
გახსნა-განვითარება ფერხდება და ბრკოლდება. შე-
იძლება ამ შემთხვევაში ყმაწვილს მხოლოდ ერთად
ერთი მეხანაიკური მეხსიერება გაეხსნას სხვა ნიჭი-
ერებათა ხარჯით. თუ მაინცა და მაინც აუცილებლად
საჭიროა წიგნით რომელიმე ახალი ენის შესწავლა,
ნუ აფქარდებით და ეს საქმე დავაწყებოთ ჩვენს
შვილებს მაშინ, როცა ისინი რამოდენიმედ გონება
გახსნილნი არიან და სამშობლო ენის გრამატიკული
ფორმებიც საკმაოდ იციან, და არა პირველისავე
ყრბობის წელში, როცა უბედური ბავშვი ჯერ კიდევ
ძლიერ ტიტინებს დედა-ენაზე. მართი სიტყვით ცოცხა-

ლი ენა უნდა შეისწავლოს კაცმა ცოცხალივე საუბ-
რის საშუალებით ამ ენაზე, განსაკუთრებით თავ-და-
პირველად, როცა მას სინორჩისა გამო არც სული აქვს
დამაგრებული და არც სხეული...

**წმ. ანდრია პირველ-წოდებულის სახელობაზე
დაარსებული ძმობის წამართა საზოგადო კრება.**

15 იანვარს თბილისის სასულიერო სემინარიაში
წლიური კრება ჰქონდათ წმ. ანდრია პირველ-წოდე-
ბულის სახელობაზე დაარსებული ძმობის წევრთა.
დღეს სწორეთ რვა წელიწადი სრულდება, რაც ეს
ძმობა არსებობს სემინარიაში. ამ ძმობას საგნად
აქვს, რათა შემწეობა და დახმარება აღმოუჩინოს
სემინარიის ღარიბს და შეუძლებელ მოწაფეთა.

ნაშუადღევს პირველ საათის ნახევარზე ძმობის
წევრი შეიკრიბნენ სემინარიის შენობის ერთ ზაღა-
ში. ძრებაზე დაესწრნენ: მისი მაღალ ყოვლად უსა-
მღედდლოესობა საქართველოს ექსარხოსი პალლადი,
ყოვლად სამღედდლონი პლექსანდრე, ეპისკოპოსი გო-
რისა და ბესარიონი, ეპისკოპოსი ალავერდისა, სემი-
ნარიის მასწავლებლები და მრავალი გარეშე საზოგა-
დოება. კრების გახსნისათნავე ძმობის ხაზინადარმა
მღედდლმა მ. ს. შაშიევმა წაიკითხა წარსული 1888
წლის ანგარიში ძმობისა. ამ ანგარიშიდამ ცხადად
სჩანს, რომ სემინარიაში ღარიბ მოწაფეთა რიცხვი
დღითი-დღე მატულობს. ამის მიზეზი, ჩვენის აზრით,
ის არის, რომ სემინარიის პირველ, მეორე, მესამე
და მეოთხე ნორმალურ კლასებთან უკვე დაარსებულ
იქმნენ პარალელური კლასები. უწინ მთელს სემინა-
რიაში ძლიერ 180—200 მოწაფე სწავლობდა და დღეს
კი ამ მოწაფეთა რიცხვი 400 ავიდა. პანსიონერების
რიცხვი ისევ ის დარჩა, რაც წინეთ იყო,
ე. იგი 101 ადგილი, რომელიც საკმაო იყო
უწინ, როცა მთელს სემინარიაში 180 და 200 მოწაფე
სწავლობდა, მაგრამ დღეს ეს სახელმწიფო ადგილები
ძალიან ცოტაა. ამიტომ სემინარიის მთავრობამ სთხოვა
მის მაღალ ყოვლად უსამღედდლოესობას, საქართვე-
ლოს ექსარხოსს პალლადის, რათა მისმა მეუფებამ
იშუამდგომლოს უწმიდესი სინოდის წინაშე სემინა-

რიის პანსიონში სახელმწიფო ადგილების მომატებაზე. ექსარხოს შეუწყნარებია სემინარიის მთავრობის წინადადება და შეამდგომლობა გაუგზავნა, სადაც ჯერ არს.

ამ საანგარიშო წელში ძმობას ღარიბ მოწაფეთათვის დაურიგებია სულ 1584 მანეთი. ძმობის შემოსავალი კი ამ წელში ყოფილა 1229 მანეთი და 93 კ. მის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობას საქართველოს ექსარხოსს შეუწირავს ძმობის სასარგებლოდ წარსულს წელში 175 მანეთი და იმერეთის ეპისკოპოსს, ყოვლად სამღვდლო ზაბრიელს—120 მანეთი.

პირველ იანვარს ამა 1889 წელსა ძმობას ყოველივე ხარჯ გარეშე ღარიბთა 1600 მანეთი ბილეთებით, ხოლო ნაღდი ფული 189 მ. 21 კ.

ძმობის საპატიო წევრები არიან: კაცკასიის მთავარ-მმართველი ღონდუკო-კორსაკოვი, მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესობანი: იოანნიკე, მიტროპოლიტი მოსკოვისა, საქართველოს ექსარხოსი, მთავარ-ეპისკოპოსი პალლადი, მთავარ-ეპისკოპოსი შაჰანისა პავლე, ყოვლად სამღვდლონი: იმერეთის ეპისკოპოსი ზაბრიელი, დიმიტროვსკის ეპისკოპოსი მისაილი, ალექსანდრე, ეპისკოპოსი გორისა და ეპისკოპოსი ბურია-სამეგრელოსა ზრიგორი.

ანგარიშის წაკითხვის შემდეგ კრებამ ამოიჩინა ძმობის გამგებელი და სარევიზიო კომიტეტის წევრი. გამგებელი კომიტეტის თავს-მჯდომარედ აღრჩეულ იქნა მ. არქიმანდრიტი პაისი, რექტორი სემინარიისა, ხოლო წევრებად: არქიმანდრიტები მაკარი, ნიკოლოზი, კესარიოსი, მღვდელ-მონაზონი ნიკანორი, ინსპექტორი სემინარიისა და მღვ. ს. შოშიევი. სარევიზიო კამისიის წევრებად აღრჩეულ იქმნენ სემინარიის მასწავლებელნი თ. დ. ქორდანი, ა. პ. პლბოვი და სემინარიის ეკონომი მღვდელი მ. მანასელიძე.

ამ არჩევნების გათავების შემდეგ მისმა მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესობამ წარმოთქვა მოკლე სიტყვა, რომელშიაც მადლობა გამოუცხადა ძმობის ყველა წევრთა, მასთან მათმა მეუფებამ ძმობის სასარგებლოდ შესწირა 150 მანეთი და წაბრძანდა სემინარიიდან.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

მისმა მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობამ საქართველოს ექსარხოსმა პალლადიმ ქალაქ თბილისის ღარიბთა სასარგებლოდ შესწირა ორასი მანეთი; ეს ფულები მისმა მეუფებამ გადასცა თბილისის ქველმოქმედი საზოგადოების თავს-მჯდომარეს, ქალ-ბატონს შერემეტეივისას.

* *

ღლით ახალ წელიწადს, წირვის გათავების შემდეგ ქალაქ თბილისის სამღვდელოებამ, ყველა სასულიერო მასწავლებლების უფროსებმა, მასწავლებლებმა და სამხედრო და სამოქალაქო უწყებათა მრავალ წარმომადგენლებმა მიულოცეს ახალი წელიწადი და უმაღლესად ნაბოძები ბრილიანტის ჯვრის მიღება, ბარტყულაზე სატარებლად, მისს მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობას საქართველოს ექსარხოსს, მთავარ-ეპისკოპოსს პალლადის. მილოცვის დროს მთელი ქალაქის მართლ-მადიდებელი სამღვდელოების სახელით გრძნობიერი მისალოცავე სიტყვა უთხრა მათ მეუფებს სიონის საკათედრო სობოროს დეკანოზმა მ. მ. მლიევმა.

* *

მის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობას, საქართველოს ექსარხოსს პალლადის შეუწირავს თბილისის მეტეხის საპრობილის ტყვეთა სასარგებლოდ ორასი ცალი წიგნაკი სასულიერო-სარწმუნოებრივი შინაარსისა და რამოდენიმე ფული ტყვეთა ცხოვრების ნივთიერად გასაუმჯობესებლად.

* *

საქართველო-იმერეთის სინოდალნი კანტორის მდივანს ბ. ჩიტაცეს მიუღია წმ. მლაღიმირის ორდენი მეოთხე ხარისხისა.

* *

საერო განათლების მინისტრს, გაზეთის, «Новое Времени»-ს სიტყვით, საჭიროდ დაუწახანს, რომ

1 იანვრიდან 1889 წლისა ხელ-ახლა გახსნას მოსამზადებელი კლასები გიმნაზიებში, პროგიმნაზიებში და რეალურ სასწავლებლებში.

* *

რადგან ზოგიერთ ეპარქიალურ წმინდა სასანთლო ქარხნებში ეპქრობის საქმე ჯეროვნად ვერ სწარმოებს, ამიტომ უწმიდეს სინოდში აღუძრავთ კითხვა, რომ ამ ქარხნებისათვის შედგენილ იქმნენ ახალი წესები ანგარიშებისა და საზოგადოდ სანთლით ეპქრობის წარმოების შესახებ. პროექტი ახლად შემუშავებულ წესთა თავ-და-პირველად წარედგინება თითოეული ეპარქიის სამღვდელოების კრებათა განსახილველად.

* *

პეტერბურლის სასულიერო აკადემიაში შესულა ერთი პოლტაველი მემამულე უ. შკრეჩიხ-ტრებინსკი. აკადემიაში შესვლისათანავე მას შეუწირავს აკადემიის სასარგებლოდ თავის ადგილ-მამული და ფული სულ 20,000 მანეთის ღირებულის. შემწირველსა სურს, რომ ყოველ ზაფხულობით, სწავლისაგან თავისუფალ დროს, ამ ფულების სარგებლით, აკადემიის ექიმის წინადადებისაგან და აკადემიის რექტორის დამტკიცებით, იგზავნებოდნენ ხოლმე სამხრეთისკენ პოლტავის არე-მარეში ზუთ-ზუთი ავად-მყოფი სტუდენტი თავის ჯან-მრთელობის განსაუმჯობესებლად. თეოდორ ბ. ტრებინსკი თურმე ძალიან ღელავდა ამოყვარე კაცია. ბერ-მონაზონობის ხარისხის მიღებისა და აკადემიაში სწავლის შესრულების შემდეგ ბ. ტრებინსკი ფიქრობს შეუდგეს მისიონერულ მოღვაწეობას ან რუსეთს გარეშე (იაპონიაში და ჩინეთში), ანუ რუსეთის სამზღვრებში — რუსების სხვა თემთა შორის.

* *

ზაფხუთ «НОВОЕ СЛОВО»-ს აუყობინებენ პეტერბურლიდან, რომ იქ უკვე შესდგომიან თბილისში

ტეხნიკური სასწავლებლის გახსნის საქმეს. ამ ტეხნიკური სასწავლებლის გარდა ძავეკასიაში გაიხსნებაო კიდევ სამიჯნაო სასწავლებელიცო. ამ სასწავლებელში სწავლა გაგრძელდება სამი წელიწადი. სასწავლებელში მიიღებენ იმ ყმაწვილებს, რომელთაც შესრულებული ექნებათ ოთხი ანუ ხუთი კლასი რეალური სასწავლებლებისა. მოწაფეების რიცხვი იქნება სულ 60.

* *

«მართებლობის მოამბეში» იბეჭდება უწმიდესი სინოდის ობერ-პროკურორის 1886 წლის ანგარიშის ზოგიერთი აღკვეთები. ამ ანგარიშიდან სჩანს, რომ 1886 წ. დამლევს მთელს იმპერიაში ყოფილა 62 ეპარქია, რომელთაც მართავენ: სამი პიტროპოლიტი, 16 მთავარ-ეპისკოპოსი და 43 ეპისკოპოსი. მხარეთა მღვდელ-მთავრებთან ირიცხებოდნენ სულ 33 ეპარქიის ეპისკოპოსი. ამ დანიშნულ მღვდელ-მთავრებთა გარდა ყოფილან დათხოვნილნი მოსახევენებლად 1 მთავარ-ეპისკოპოსი და რვა ეპისკოპოსი. სასულიერო კონსისტორიები ყოფილა 56; ეპარქიალური კანცელარიები საქართველოს საექსარხოლში 5; სასულიერო სამმართველოები 4; შილიანდიისა ქ. ვიბორგში, ხოლმსკისა, ქ. ხოლმში, ლიუბინსკის გუბერნიაში, ჩიტინკის ქ. ჩიტაში, ზაბაიკალის მაზრაში, სადაც იმყოფება ირკუტსკის ეპარქიის პირველი ეპარქი, ეპისკოპოსი სელენგისა, ალიასკისა, რომელიც განაგებს ალუტის ეპარქიის საქმეებს, ქ. სან-ფრანცისკოში.

* *

ახალ-ციხის მაზრიდან გეწერენ: ამ წარსული წლის ნოემბრის თვემდის მთელს ამ მაზრაში არც ერთი საეკლესიო-სამრევლო სკოლა არ მოიპოვებოდა. ნოემბრის თვეში კი სოფელს მიქელ-წმიდაში გაიხსნა სამრევლო სკოლა. თუმცა მთელს ამ სოფელში მარტო თერთმეტი კომლი კაცი სცხოვრებს,

მაგრამ სკოლა კი დაარსეს. ამ თერთმეტ კომლში ორი ქართველია და ცხრა ბერძენი. სკოლაში დღეს 18 მოსწავლეა; ამათში 3 ქართველი, 14 ბერძენი და 1 თათარი. ბერძენები კარგად ლაპარაკობენ ქართულად. მკონებ ჩვენს საქართველოში პირველი მაგალითია, რომ თერთმეტი კომლი ინახავდეს სკოლას. ამ სკოლის გახსნის საქმეში დიდი ღვაწლი მიუძღვის ახალ-ციხის წმიდის მარინეს ეკლესიას ბლოჩინს მღვდელს მ. მიხეილ შამუტოვს, რომელიც აგრეთვე ცდილობს, რომ სხვა სოფლებშიაც შეაგონოს სამრევლოთა საეკლესიო სკოლების გახსნა. იმედია, რომ მ. შამუტოვს მრევლის მღვდლებიც დაეხმარებიან ამ მშვენიერი და ფრიად სასარგებლო საქმის განხორციელებაში.

**

წარსულის წელში აუხაზეთში მოინათლა ათას ცხრაას თერთმეტი (1918) სული აუხაზი მაჰმადის სარწმუნოებისა. ჩვენმა მკითხველებმა იციან, რომ ამ სასიხარულო საქმეში დიდი ღვაწლი მიუძღვის დეკანოზს მ. დ. მაჭავარიანს და კნენა ალათი ძლიზბარ ღადიანის ასულს შერვაშიძისას, რომელსაც დიდი გავლენა აქვს აუხაზეთში. ეს გარემოება მისმა მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობამ, საქართველოს ექსარქოსმა პალატიმ მოახსენა უწმიდეს სინოდს, რომელმაც მადლობა გამოუცხადა აუხაზეთის ეპისკოპოსს გენადიანს და დეკანოზს მაჭავარიანს, ხოლო კნენა შერვაშიძისას ლოცვა-კურთხევა გრამატის ბოძებით.

**

ჩვენ გვატყობინებენ, რომ ზოგიერთი ბოროტი პირები მიყრუებულ სოფლებში ხმას ავრცელებენ, რომ ძველ ოც-და-ხუთიანებს აღარ ღებულობენ ხაზინებში. ამ ხმით შეშინებული გლეხები ძველ ოც-და-ხუთიანებს თითო თუმნად ჰქადიან თურმე. რიგია, ამ გარემოებას ჯეროვანი ყურადღება მიაქციონ სოფლის მღვდლებმა და დაარწმუნონ სამწყსონი, რომ ძველ ოც-და-ხუთიანებს ხაზინებშიაც იღებენ და დუქნებშიაც საქონლის ყიდვის დროს.

**

სამღეთო სჯულის სახელმძღვანელო წიგნი სურათებით, რომლის ბეჭდვას კაიხანია რაც «მწეხსი»-ს რედაქცია შეუდგა, გამოვა აღდგომამდის.

**

ძავეასიის სამოსწავლებლო ოლქის მხრუწველს წინადადება მიუცია ბურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსის ყოვლად სამღვდელო ბრიგორისათვის, რომ მისმა მეუფებამ მისდამი რწმუნებული სამღვდელოების დახმარებით როგორმე გადათარგმნონ საჭირო ლოცვები ქართულიდან მეგრულს ენაზე. სამღვდელოებას უცდია ეს საქმე, მაგრამ შრომას უსარგებლოდ ჩაუთვლია და დარწმუნებულან, რომ ლოცვების ქართულ ენიდან მეგრულ ენაზე გადაღება მოუხერხებელი და ყოვლად უსარგებლო აღმოჩენილა. ბერს კიდევ ეშინია თურმე, ვაი თუ ამ გადმოთარგმნამ მწვალებლობა გამოიწვიოს ხალხში.

**

ამა იანერის თვის 17 რიცხვს მეთაისის კლასიკურ გემნაზიაში მეხუთე კლასის მოწაფემ პ—შვილმა გაკვეთილის დროს სცემა ლათინური ენის მასწავლებელს ბ. მე—რს.

**

17 ოქტომბერს მომხდარ საქმის შესახებ. ხელმწიფე იმპერატორმა ყოვლად უმაწყალესად ინება დაჯილდოება მღვდელთა მკატერინოსლავის გუბერნიისა, პავლოგრადის მაზრისა, სოფლის მაიბოროდციასა მ. სტეფანე შტებენკოსი და იმავე მაზრის სოფლის სევეტლოვსკისა მ. თეოდორე სტროცკისა, რომელთაც სამადლობელი პარაკლისი და პანაშვიდი შესრულებს მათ იმპერატორებითი უდიდებულესობათა წინაშე ლაზოვის რკინის გზას სადგურზე 17 ოქტომბერს, მკერდის ოქროს ჯვრებითა, რომელნიც ძვირფასი ქვებით არიან მორთულნი. ამასთანავე მათ იმპერატორებითი უდიდებულესობათა უბოძეს იმ ეკლესიებს, სადაც ეს მღვდლები ემსახურებიან, თითო ხელი სამღვდელო შესამოსელი ღვინის ფერი ხავერდისა ოქროს მკერდით მოქარკულნი. ნაბოძები ჯვრები და შესამოსელნი გავგზავნა საიმპერატორო სასახლის მი-

ნისტრის გრაფის მორონცო-დაშკოვისაგან გუბერ-
ნიის უფროსს კუთვნილებისაგან გადასაცემად.

* *

31 დეკემბერს, ნაშუადღევს 4 საათზე მათი
იმპერატორებითი უდიდებულესობანი, მემკვიდრე ცე-
სარევიჩი და მათ უდიდებულესობათა ყველა უფვეს-
ტოესი შვილები გადმობრძანებულან გატჩინოდამ
პეტერბურღში სცხოვრებლად.

* *

30 დეკემბერს, დღით მარშავის რკინის გზით
მიბრძანებულა ბატჩინოში მიტროპოლიტი პეტერბურ-
ლისა და ნოვგოროდისა მაღალ ყოვლად უსამ-
ღვდლოესი ისიდორე ალექსანდრე-ნეველის ლავრის
უფროსი ბერ-მონაზონებითურთ. ბატჩინოს რკინის
გზის სადგურიდან მათი მაღალ ყოვლად უსამღვდე-
ლოესობა სასახლის ეტლით წამობრძანებულა გატ-
ჩინოს სასახლეში, სადაც თან მიყოლილ მონაზონებ-
თან ერთად ულოცია ქრისტე მათ იმპერატორებითი
უდიდებულესობასთან; ლოცვაზე დასწრებიან აგრეთ-
ვე მათი იმპერატორებითი უდიდებულესობა
მემკვიდრე ცესარევიჩი ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძე
და სხვანი უფვესტოესი შვილები. ლოც-
ვის გათავების შემდეგ, სასახლეში ძველიდგანვე-
შემოდებული ჩვეულებისაგან, ხელმწიფე იმპერატო-
რი გამასპინძლებია მიტროპოლიტს ძველი მაღალის
ღვინით, ხოლო ხელმწიფე იმპერატრიცა—ბისკვინტე-
რით. იმავე დღეს მიტროპოლიტი ისიდორე დაბრუ-
ნებულა პეტერბურღში.

* *

პირველ იანვარს ამა 1889 წლისას მისი იმპერა-
ტორებითი უდიდებულესობის ამაღლაში ყოფილა 180
კაცი. ამათში გენერალ-ადიუტანტი არის 77, რო-
მელთაგან 4 დანიშნულია იმპერატორის ნიკოლოზ
პირველისაგან, 68—ალექსანდრე მეორისაგან, და 5—
ალექსანდრე მესამისაგან. ბენერლები ყოფილა 25,
მათში 21 კაცი უწინდელი იმპერატორებისაგან ყო-
ფილან დანიშნულნი, 4 კი ალექსანდრე მესამისაგან.

შლიგელ-ადიუტანტი ყოფილა 78, მათში 68 წი-
ნანდელ დროში ყოფილან დანიშნულნი, ხოლო 10
ალექსანდრე მესამისაგან. ამ ამაღლის წევრთა შორის
რუსი არის 131, ნემეცა 31, შილიანდელი 6, პოლ-
შელი 3, კავკასიელი 5, ბერძენი 2, რუმინ-
ელი 2 და სრულიად 180.

თედორე - ძრისტიანი და მისი მემოზარბი
აბრაჰამ - შრია.

ნათარგმნი რუსულიდან.

(ძველი ამბავი).

ძაი ხანია მას აქეთ, რაც ქალაქს პონსტანტინე-
პოლში სცხოვრებდა ორი სხვა-და-სხვა ხელობის და
სარწმუნოების მეზობელი. მათი მათგანი იყო ქრის-
ტიანი, ხოლო მეორე ებრაელი; პირველი იყო ვაჭა-
რი, მეორე ოქრო-მჭედელი. მეტად კარგი მეზობლო-
ბა ჰქონდათ ორივეს ერთმანეთში. მათი მეორეს არას-
ოდეს არასფერს არ აწყენინებდა და ამასთან ისჩვეუ-
ლებაცა ჰქონდათ, რომ ერთი მეორის გასაგონად
თავის სარწმუნოებაზე ერთ სიტყვასაც არ ჩამოაგდებ-
და—თავის სარწმუნოებას არ აქებდა და სხვისას არ
აძაგებდა. მორივე ამ აზრისანი იყვნენ: «ვისაც რა
სარწმუნოება აქვს მიცემული, იმ სარწმუნოებაზედ
უნდა იდგეს, რადგან ეს ყველაფერი ღვთისნება
არისო». ამის გამო ისინი კეთილად, თანხმობით და
ბედნიერად აღარებდნენ თავის ცხოვრებას. მორივე მე-
ზობლებს ჰყავდათ თითო ვაჭი, ტოლები—ერთ ერთ
წელში დაბადებულნი. ძრისტიანმა მალულად მო-
ნათლა თავისი ვაჭი და სახელად თედო-
რე დაარქვა, ურის ვაჭიც, როგორც მისი სარწმუ-
ნოების წესი მოითხოვდა, მერვე დღეს წინა-დაცვი-
თეს და სახელად აბრაჰამ დაარქვეს.

იმ დროს პონსტანტინეპოლში უმთავრესი სარ-
წმუნოება იყო კერპთ-მსახურება; ქრისტიანები და

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილღმრთელობაზე

წმიდა ნინო

ქართველთა განმანათლებელი.

სული წმიდის მოსვლის შემდეგ ქრისტეს მოწაფეებმა და ღვთის-მშობელმაც წილი ჰყარეს, რომ შეეცყოთ, ეს საღ და რომელ ქვეყანაში უნდა ექადაგნა ქრისტეს სარწმუნოება. ჩვენი ქვეყანა, როგორც გადმოცემა გვიამბობს, თვით ღვთის-მშობელს ერგო წილით. მაგრამ მის ნაცვლად მოციქული ანდრია პარველ-წოდებული მოვიდა ჩვენში და იქადაგა ქრისტიანობა დასავლეთ საქართველოში. ქრისტეს სჯული მაშინ ვერ დამკარებულა ჩვენში, და სამასმა წელიწადმა კიდევ გაიარა ქრისტეს შემდეგ, როდესაც ქართველებმა ქრისტიანობა მიიღეს. მეოთხე საუკუნეში (318 წ.), სწორედ იმ დროს, როცა საბერძნეთში დიდი ძონსტანტინე მეფობდა და რომელმაც მოსპო ქრისტიანების დევნა, საქართველოში მოვიდა იერუსალიმიდან ერთი ფრიად შესანიშნავი ქალწული, რომელსაც ნინო ანუ ნინო ერქვა, და მან მოაქცია ქართველები.

წმიდა ნინოს მამას სახელად ზაბულონი ერქვა. ეს კაცი პირველად სცხოვრებდა ქაბადოკიაში და იმ ქვეყანაში დიდი მამულები ჰქონდა. ახალ-გაზდობისას ის წავიდა რომის ქალაქში და იქ სამხედრო სამსახურში შევიდა. სამსახურში იმან ძრიელ ისახელა თავი.

შემდეგ მან შეირთო ცოლი სუსანა, და მიეცა ქალი ნინო. როცა ნინო თორმეტი წლისა იყო, მამა მისი ბერად შესდგა, დედაც მონაზვნად. პატარა ნინო ბიძამ, იერუსალიმის პატრიარქმა, მიაბარა გასაზრდელად ერთ ღვთის მოყვარე მოხუცს დედა-კაცს, რომელიც იერუსალიმში ქრისტეს საფლავს ემსახურებოდა. ამ ღვთის მოყვარე დედაკაცისაგან მან მი-

იღო სწავლა და ისიც შეიტყო მისგან, რომ იესო ქრისტეს უკრაფი პერანგი ანუ კვართი საქართველოში იყო წამოღებული.

წმიდა ნინო ძალიან სწუხდა, რომ იმ ქვეყანაში, სადაც ქრისტეს კვართი იყო, ისეთი ხალხი სცხოვრებდა, რომელსაც ქრისტე არა სწამდა. ამიტომ მოინდომა ქრისტეს კვართის პოვნა და ქართველების მოქრისტიანებაც. ამ აზრით ის წამოვიდა სა-

ქართველოში. მზაზედ მან დიდი შიში და წვალეზა გამოსცადა. მაგრამ ერთხელ ძილში გამოეცხადა მას ღვთის-მშობელი, გაამხნევა და მისცა მას ეაზის ლერწმისაგან გაკეთებული ჯვარი, რომელიც შეჰქრა თავისი თმით. როცა წმიდა ნინოს გამოეცხადა, იმან მართლაც ეს ჯვარი თავის ხელში ნახა და ძალიან გაეხარა; ეხლა კი დარწმუნდა, რომ ღმერთი მისი შემწე იყო, გაამხნევებული წამოვიდა და მოვიდა მცხეთას თავისი ჯვარით.

ძართველები მაშინ წარმართები იყვნენ და არმაზის კერპს სცემდნენ თავყვანს. მეფედ მაშინ ჩვენში მირიანი იყო. წმიდა ნინოს მოსვლის მეორე თვესა ძართველებს მცხეთაში არმაზ კერპის დღეობა ჰქონდათ. ნინოს ლოცვის ძალით საშინელი ქექა-ქუხილი გაჩნდა და კერპები სულ შემუსრა და პირქვე დასცა იგინი. მცხეთაში ნინომ პირველად გაიცნო ქალი შროშანა, რომელიც მეფის ცოლის პირფარეში გოგო იყო. ნინო შეეხიზნა მცხეთაში მირიან მეფის მეხალის ცოლს ანასტასიას. მს დედა-კაცი უშვილო იყო; ნინოს ვედრებით მას შვილი მიეცა; ამავე დროს ნინომ მოარჩინა ერთი მძიმე ავად-მყოფი.

წებირ-გადმოცემა მოგვითხრობს, რომ, როცა ურიებმა ქრისტე ჯვარს აცვეს და მისი ტანისამოსი გაიყვეს, იმ დროს იქ დაესწრო ერთი მცხეთელი ურია, რომელსაც ერქვა მლიოზი. ამ ურიას ერგო ქრისტეს პერანგი (კვართი); იმან ის პერანგი წამოიღო შინ და თავის დას სიდონიას აჩუქა; როცა სიდონია მოკვდა, კვართისამარეში ჩაატანეს.

როცა მირიან მეფის ყურამდის მიაღწია ამ ამბავმა, მან აღუჩნდა ნინოს ქრისტეს სახელით ქადაგება. მაშინ წმიდა ნინომ აღიჩინა ერთი ადგილი იქ, სადაც ეხლა სამთავროს ეკლესია არის, გააკეთა კარავი, დააგო შიგ ნაბადი, დაასვენა თავისი ჯვარი და დღე-ღამე ევედრებოდა ღმერთსა. აქ მოდიოდა მასთან ბლომად გაჭირებული ხალხი და ნინოც ყველას შეედიდა და თან უქადაგებდა ქრისტეს სწავლას. როცა წმიდა ნინომ დაინახა ხალხის პატივისცემა თვისდამი, გამხნევდა ის და უშიშრად ქადაგება დაიწყო. ამ საქმეში იმას მალევე შეედიდნენ თვითონ მირიანის ცოლი, დედოფალი ნანა, და სხვანი ბერი მალალი წოდების ქალები.

მს ამბავი შეიტყო მეფემ, გაჯავრდა და დაუწყო წმიდა ნინოს დევნა და მოკვლაც უნდოდა. მაგრამ იმ დროს ნანა დედოფალი ძრიელ ავად გახდა; ექიმებმა ვერა უშველეს რა და მოიწიეს თვითონ ნინო. ამან განკურნა მომაკვდავი დედოფალი და გამოუცხადა: მე კი არა, ჯვარმა ქრისტესმან უღბინა ავად-მყოფსო. მანკურნებულ დედოფალს კიდევ უფრო შეუყვარდა წმიდა ნინო, გახდა ცხადათ მისი მეგობარი, მოსარჩლე და სულითა და გულით ქრისტიანი. მეფემ არ მოიწონა დედოფლის ასეთი ქცევა და დიდებულთა ჩხევით გადასწყვიტა, რომ წმიდა ნინოც მოეკლათ, დედოფალი ნანაც და სხვანაც, რომელთაც კი ქრისტე ეწამათ.

ამ გვარ მდგომარეობაში მეფემ მოინდომა თავის გასართობად ნადირობა; თან იახლო თავისი ამალა და გავიდა მცხეთიდან. მს ნადირობა გახდა მიზეზად მისი მოქცევისა. ნადირობის დროს იმას უბედურება შეემთხვა. მხოტის ტყეში რომ შევიდა, იმას უფერად დღე საშინლად დაუბნელდა, ის ძრიელ შემინდა; ამან და იმის მხლგებელემა სიბნელეში ერთმანერთი დაჰკარგეს. ღარჩა მეფე ტყეში მართოდ, ჩამოხდა ცხენიდან, დაიხოკა და დაუწყო ჯერ თავის ღმერთებს ხვეწნა; რომ არ მიეცა შეველა, მერმე მიმართა ქრისტეს: «ღმერთო ნინოსაო! ოღონდ განმინათლე ეს სიბნელე, მშვიდობით დამბარუნე შინ და მაშინვე ვიწამებ შენს სახელსა, თავყვანსა ესცემ შენს ჯვარს და შენ მიერ მოვლინებულს ნინოსაო».

ზაათავა თუ არა მეფემ ლოცვა, სიბნელე მაშინვე გადევარა, და ქვეყანას ისევ სინათლე მოეფინა. მახარებულმა მეფემ მოძებნა თავისი მხლგებელნი, შეჰყარა ერთად, გამოუცხადა, რაც მოხდა, დაანება თავი ნადირობას და მაშინვე დაბრუნდა მცხეთაში. მაგრამ ის პირდაპირ სახლში არ მივიდა, იმან მიმართა ცხენ-და-ცხენ წმიდა ნინოს სადგურს, ჩამოხტა ცხენიდან, დაიხოკა და მუხლი მოუყარა ჯვარს. მერმე გამოუცხადა წმიდა ნინოსა და ხალხს, რომ მას სურს თვითონაც მიიღოს ქრისტიანობა და ხალხიც გააქრისტიანოს.

შემდეგ ამისა მეფემ და ნინომაც მისწერეს საბერძნეთის იმპერატორს ქონსტანტინეს ქართველთა გაქრისტიანების სურვილი და სთხოვეს საჩქაროდ მღვდლები გამოეგზავნა. ქონსტანტინეს ძრიელ იამა ეს ამბავი და გამოგზავნა საქართველოში ეპისკოპოსი მსტატე, ორი მღვდელი და სამიცი მთავარ-ღიაკონი. მინამ ისინი მოვიდოდნენ, წმიდა ნინომ ხალხი საკმაოდ მოამზადა ქადაგებით. როცა მოვიდნენ, პირველად მოინათლენ მეფე მირიანი და დედოფალი ნანა და შემდეგ ყველა ხალხი სატახტო ქალაქის მცხეთის მცხოვრებნი. ასე ამ გვარად მცხეთაში მტკვარი შეიქმნა ემზაბათ მცხეთის მცხოვრებთათვის, რომელშიაც ისინი მოინათლენ ნინას ქადაგებით. შემდეგ ამისა ნინამ დაიწყო ქადაგება საქართველოს სხვა-დასხვა მხარეებში და ხალხი მთლად მოაქცია ქრისტეს სჯულზე.

როცა ქანეთში წმიდა ნინამ შეასრულა თავისი მოციქულებრივი მოღვაწეობა, ღვთის განგებით ეუწ-

ყა მას თავისი სიკვდილის მოახლოება. ეს ამბავი წმიდა ნინომ მაშინვე აცნობა მეფე მირიანს. მეფე და ეპისკოპოსი იოანე მაშინვე წავიდნენ მასთან.

338 წელში ნინამ მიიძინა; მისი გვამი დასაფლავეს სოფელ ბოდბისში, იქ, სადაც მიიძინა. 342 წელში წმიდა ნინოს საფლავზედ მეფე მირიანმა დაიწყო ეკკლესიის შენება, რომელიც მისმა შვილმა ბაქარმა დაასრულა.

ივერიის ეკკლესიამ ანტიოქიის ეკკლესიის ნებადართვით წმიდა ნინას უწოდა მოციქულთ სწორი და საქართველოს განმანათლებელი და შერაცხა იგი წმიდანების რიცხვში და მის მოსახსენებლად დააწესა ყოველ წლობით დღესასწაული 14-ს იანვარს. ამ დღესასწაულის დაარსება უნდა მომხდარიყოს წმიდა ნინას მიძინების შემდეგ ახლო ხანებში, როგორც ამას მოწმობენ ძველი ეკკლესიები, რომელნიც აღშენებულნი არიან წმიდა ნინას სახელზე.

რუსეთის მართლ-მადიდებელ ეკკლესიასაც აღიარებული ჰყავს წმ. ნინო მოციქულთ-სწორათ.

ამ გვარად მართლ-მადიდებელი ეკკლესია ივერიისა ღირსეულად სცემს პატივსა წმიდა ნინას, როგორც მოციქულთ-სწორს და საქართველოს განმანათლებელს წმიდა ნათლის-ღებითა.

წმიდაო დედაო, მოციქულთა-სწორო ნინა! ვვედრე ღმერთსა ჩვენთვის, რათა მოანიჭოს ღმერთმა მშვიდობა და კეთილ-დღეობა საქართველოს ერსა, შენგან განათლებულსა და გაქრისტიანებულსა და დაიცვას იგი ყოველთა ხილულთა და უხილავთა მტერთაგან.

საეჭვო კითხვების განმარტება.

პატივცემულო ჩადაჭორო!

შეოჩილესადა გთხოვთ, გვაცნობოთ თქვენი პატივცემული გაზ. „მწყემსი“-ს საშუალებით, — შეიძლება თუ არა, რომ გერის შვილს მამის გვარის ნაცვლად ზამის გვარი მიეცეს ნათლობის დროს და აღწერის სიაშიაც ისე ჩაიწეროს?

პი საქმე როგორ გახლდათ:

მღვდელმა მონათლა ბავშვი. ნათლობაზედ დაესწრნენ ბავშვის მამაც და პაპაც (ბავშვის მამის მამინაცვალი). რადგან ეს მამინაცვალი უშვილო კაცი იყო, მოიწადინა და სთხოვა მღვდელს, რომ მას შვილის (გერის) შვილისთვის თავის გვარი მიეცა და არა მამისა. მღვდელი შეფიქრდა და ვერც იქით და ვერც აქეთ. პი ამ კითხვის გარდასაწყვეტათ თქვენ მოგმართეთ?

ა. ბ—ლი.

ჩადაჭიის პასუხი: არ შეიძლება.

მიიღება ხელის-მოწერა 1889 წლისათვის ორ-კვირულ ბამოცამათა ქართულს

„მწყემსე“

დ

რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზედ

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყველა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და

სახორციელო მართებლობათა, კონსისტორიათა და მღვდელ-მთავართ; 2) გაავრცელოს ქართველ სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გაავრცელოს საქართველოს სამღვდელთა და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდელთა და საეკლესიო მოსამახუთრე პირთა ზოგიერთი საეკლესიო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუტოლებელ საპრობლემას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა, ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა, არის—1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო «მწყემს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააცნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას საქართველო, ეს დაწორებული კუთხე რუსეთის იმპერიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გაცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხის ცხოვრებას.

ფ ა ს ი გ ა ზ ე თ ი ს ა :

12 თვით «მწყემსი» 5 მ. 6 თვით «მწყემსი» 3 მ.
— „ორივე გამოცემა 6 „— „ორივე გამოცემა 4 „
— „რუსული „ 3 მ.— „რუსული „ 2 მ.

რედაქცია იმყოფება ქ. თბილისში სადოვის ქუჩაზე, მარკაროვის სახლებში.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქ. ქუთაისში ხანა-ნაშვილების სახლებში და დ. შვირილაში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

მაზეთზე ხელის მოწერა შეიძლება როგორც რედაქციაში, ისე კანტორებში.

ზარევე მცხოვრებთა გაზეთის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით; ვ. ღვრილა, ვ. კონტორი რედაქციის „მწყემსი“ და „პასტერ“.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на

„ТИФЛИССКІЙ ЛИТОКЪ“

на 1889 годъ.

Газета, неимѣняя своего направленія, и въ будущемъ году будетъ издаваться ежедневно, исключая послѣпраздничныхъ дней. Постепенно возрастающій успѣхъ «Тифлискаго Листка» побудилъ насъ значительно увеличить программу газеты. Съ этого года, помимо существовавшихъ отдѣловъ, мы будемъ помѣщать всѣ правительственныя распоряженія, равно приказы о производствѣ въ чины и нагнажденія орденами по военному и гражданскому вѣдомствамъ. Отчеты думскихъ засѣданій и рефераты мѣстныхъ ученыхъ обществъ мы будемъ составлять болѣе подробно чѣмъ въ прошломъ году. Главнымъ образомъ, мы направимъ всѣ свои усилія къ развитію „Мѣстнаго отдѣла“, давая въ немъ возможно полныя свѣдѣнія о мѣстной жизни, о мѣстныхъ злобахъ дня и вообще о выдающихся событіяхъ и проявленіяхъ общественной жизни. Обращено будетъ вами также вниманіе и на отдѣлъ беллетристическій.

Увеличеніе программы газеты, сопровожденіе съ нѣкоторыми затратами, вынуждаетъ насъ набавить на подписную цѣну одинъ рубль, такимъ образомъ, вмѣсто трехъ рублей, городскіе подписчики будутъ платить четыре руб., для иногородныхъ-же подписчиковъ цѣна остается прежняя.

Подписная цѣна.

Съ доставкою въ Тифлисъ на годъ—4 руб., на полгода—2 руб. 50 к., на 1 мѣсяць—50 коп. Съ пересылкой для иногороднихъ на годъ—5 р., на полгода—3 руб., на 1 мѣсяць—1 руб.

ПОДПИСКА и ОБЪЯВЛЕНІЯ принимаются въ конторѣ редакціи „Тифлискаго Листка“—на Барятинской улицѣ, д. Ротина.

Подписка принимается только на вышеуказанные сроки съ 1 числа любого мѣсяца.

Редакторъ-издатель Х. І. Хачатуровъ.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. ღამბაშიძე. Доз. цензурою, 29 января 1889 г.

საკუთარა მსწავლე-მეცნიერი რედაქციისა.